

Organické dělostřelectvo jezdeckých brigád.)*

Ú v o d e m.

Po světové válce bylo v odborné vojenské literatuře často diskutováno o otázce, zda v moderním boji bude možno užítí jezdeckta jako zbraně či nikoliv. Našli se i jednotlivci, kteří zavrhovali jezdecktvo úplně jako přežitek, koně chtěli nahradit motorem, jezdce řidičem motoru, kulometníkem a p.

*) K této práci nepoužil jsem žádných pramenů. Práce je výsledkem vlastních úvah vyplývajících z válečných zkušeností jako velitele lehké baterie, přiděleného častěji u jezdeckých divisí, a zkušeností získaných jako velitel dělostřelectva jezdecké brigády za manévru v naší armádě.

Nechci zde znovu rozbírat tyto různé názory o oprávněnosti jezdeckva a podrobovat je kritice, poněvadž to není účelem této studie. Konstatuji jen, že se názory o jezdecktvu v mnohých státech počínají měnit, že je znovu poukazováno na důležitost jezdeckva ve válce, zejména před zahájením operací a ve válce pohybné. Jezdeckvo musí se ovšem přizpůsobiti podmínkám moderního boje.

Již při zběžném pohledu na mapu našeho státu je jasno, že k obraně potřebujeme jednotek velmi pohyblivých, tedy i dobrého jezdeckva. Pro naše poměry nemůžeme ovšem převzítí názory vedoucích činitelů některých armád východoevropských, že jezdeckvo bojuje hlavně na koni s šavlí v ruce. Náš jezdec bude v zásadě bojovat pěšky, jeho výstroj a výzbroj musí býti voleny se zřetelím na tento způsob boje, což ovšem nevylučuje odvážný útok menších jezdeckých jednotek s šavlí v ruce.

Vycházíme-li tedy ze zásady, že naše jezdeckvo bude bojovat pěšky, musí býti pro tento boj vybaveno náležitými prostředky, zejména automatickými zbraněmi, podobně jako pěchota. Kromě toho musí mu býti poskytnuta nutná pomoc a ochrana jako pěchotě, t. j. především pomoc a ochrana dělostřelectva; dělostřelectvo zvýší i průbojnost jezdeckva, zesílí a prodlouží jeho odpudivou sílu

I.

Jak daleko vyhovuje výzbroj našeho jezdeckva shora uvedeným požadavkům?

Palebnými prostředky pro boj pěšky je naše jezdeckvo vybaveno dobře. Pokud se týká dělostřelectva, postrádá naše jezdeckvo podporu organického dělostřelectva. Důvody nutno jistě hledati jen v otázce peněžní a v kalamitě početních stavů. Při manévrech bylo jezdeckým brigádám přidělováno jako dělostřelectvo pro přímou podporu lehké dělostřelectvo armádní zálohy, a to buď dělostřelectvo s koňským potahem anebo dělostřelectvo motorisované. Nevýhody plynoucí z přidělení neorganického dělostřelectva jako přímá podpora projeví se jasně až ve válce. Neorganické dělostřelectvo nebude znáti dopodrobna způsob vedení boje jezdecktvem, zbraně a velitelé, kteří mají tak těsně bojovati, nebudou se navzájem znáti a nebudou mít k sobě onu důvěru, která je nezbytně nutná k tak těsné součinnosti. To jsou všeobecně zjištěné poznatky z války, které musíme i my uznati za správné. Kromě toho náš lehký dělový materiál a způsob jeho dopravy nevyhovuje dobře požadavkům kladeným na jezdecké baterie, což odůvodním později.

Nemá-li jezdeckvo v míru organického dělostřelectva, nemá z vlastní pravomoci zaručeno výcvik v součinnosti s dělostřelectvem. V tom tkví i nedostatek ve výchově dělostřelců-odborníků, kteří by dovedli zasáhnouti s porozuměním a účinně do boje jezdeckva; tento boj skýtá často svým rychlým spádem a rychle se měnící situací jiný obraz než boj pěchoty.

Aby dělostřelec mohl jezdeckvo v tomto boji správně podporovati, musí býti s druhem tohoto boje dobře obeznámen, a to tím více, že v nedostatku spojení s bitevními sledy bude musit zasáhnouti z vlastní iniciativy, podle situace, jak se mu jeví. To jsou vážné důvody pro zřízení zvláštního dělostřelectva jezdeckých brigád, a to dělostřelectva určeného jako přímá podpora.

Dále by bylo nutno uvážiti, mají-li býti jezdecké brigády vybaveny i organickým dělostřelectvem určeným pro všeobecnou čin-

nost. Soudím, že ne. Úkoly, dané jezdeckým brigádám budou tak různého druhu, že podle nich bude nutno jezdecktvo vybavit i různým druhem dělostřelectva. (Ovšem kromě dělostřelectva pro přímou podporu.) Kdyby bylo jezdecktvo vybaveno organickým dělostřelectvem hrubým i dalekonosným, byly by na př. při krytí vlastního ústupu hrubé houfnice zbytečným zatížením jezdecktva; dalekonosné kanony a lehké motorisované naložené baterie by však brzdicí činnost jezdecktva podstatně zvýšily. Je-li úkolem jezdecktva prorazit nepřátelskou clonu, nebude pak moci postrádati hrubých houfnic, může se však klidně zříci dalekonosných kanonů. Byl-li pak jezdecktvu svěřen úkol pronásledovati ustupujícího nepřítele, bude velmi výhodné přiděliti mu dalekonosné kanonové baterie k šíření zmatku v týle nepřítele a velmi nutné dáti mu motorisované hrubé houfnice k rychlému zdolání odporů, na které jezdecktvo narazí.

Z uvedených důvodů vysvítá, že vybavit jezdecké brigády jiným organickým dělostřelectvem než dělostřelectvem určeným pro přímou podporu by nebylo účelné a hospodárné.

II.

Vraťme se nyní k řešení otázky organického dělostřelectva jezdeckých brigád. Jak silné má býti toto dělostřelectvo?

Naše jezdecké brigády skládají se většinou ze 3 jezdeckých pluků. Je tedy třeba, aby i jejich organické dělostřelectvo bylo jednotkou trojdílnou. Jeho množství však jest omezeno podmínkou nečiniti jezdecktvo méně pohyblivým a nestáti se mu přítěží. Počítáme-li bitevní hodnotu jednoho jezdeckého pluku v obraně více než $\frac{3}{4}$ praporu pěchoty a v útoku více než $\frac{1}{2}$ praporu, vidíme, že jedna baterie pro každý jezdecký pluk jako přímá podpora bude minimem. Tímto minimem se však můžeme klidně spokojiti. Dostačí tedy pro každou jezdeckou brigádu jeden organický dělostřelecký oddíl.

Organisace jezdeckého dělostřeleckého oddílu musí však býti provedena s tohoto hlediska:

1. Oddíl organisovati pro válku pohybnou. Pásma činnosti ve válce pohybné budou pro jezdecktvo jistě široká, jezdecktvo bude se pohybovati v několika proudech anebo skupinách s pluky vedle sebe. Tyto proudy nebudou moci postrádati okamžité ochrany a podpory dělostřelecké, aby se rychle a bezpečněji dostaly kupředu vlastní silou, bez zasažení velitele jezdecké brigády. Těmto proudům anebo skupinám musí býti proto přímo podřízeno dělostřelectvo. Jezdecký oddíl brigády bude proto rozdělen po bateriích na proudy, baterie pak budou podřízeny velitelům proudů. Nastane tedy ve většině případů úplná decentralisace jezdeckého dělostřeleckého oddílu.

2. Aby tyto osamocené a velitelům proudů (skupin) podřízené baterie mohly svůj úkol řádně splniti, musí býti vybaveny tak, aby si vlastními prostředky mohly zajistiti spojení s bitevními sledy jezdecktva, spojení s letcem a spojení s velitelem oddílu.

3. Rozhodl-li se velitel jezdecké brigády na některém místě úseku soustřediti celý dělostřelecký oddíl k akci palbou, převezme velitel oddílu přímé velení nad oddílem. Pro tento úkol musí býti i velitelství oddílu řádně vybaveno.

Na základě těchto úvah přicházíme k závěru, že taktickou jednotkou organického dělostřelectva jezdecktva nebude oddíl, nýbrž baterie. Baterie však musí býti podle toho vybavena prostředky, a

to především styčným oddílem s náležitými pojítky a radiostanicí. Styčný oddíl baterie nemusí být ovšem tak silný jako styčný oddíl velitele lehkého oddílu. A velitel jezdeckého oddílu by nemusel mít vůbec styčného oddílu, poněvadž, převezme-li přímé velení nad oddílem, může užívat styčných oddílů podřízených baterií.

III.

Jaký má být způsob dopravy jezdeckých baterií?

Na rozdíl od jiných zbraní bojuje dělostřelectvo jenom palbou. Za vlastního útoku se zbraň, kterou dělostřelectvo podporuje, pohybuje kupředu, dělostřelectvo však stojí na místě. Jakmile se však vlastní útočné sledy blíží k prostoru mimo účinný dosah podporujícího dělostřelectva, musí toto dělostřelectvo v rychlém pochodovém ruchu pěchotu (jezdeckto) dohánět, aby jí zaručilo další podporu. V obraně a za ústupu kryje dělostřelectvo stažení vlastní pěchoty až skorem do výše posic baterií, musí pak být dirigováno rychle zpět, aby z nově zaujatých palebných postavení vzadu skýtal vlastní pěchotě ochranu před pronásledujícími nepřátelskými prvky. Z toho tedy vyplývá nutnost, aby dělostřelectvo bylo pohyblivější než zbraň, kterou podporuje. Pro podporu pěchoty dostačí tedy dělostřelectvo s koňským potahem, pro dělostřelectvo jezdeckta měl by být potah rychlejší než je koňský, tedy potah motorický.

Jak jsem již dříve uvedl, užívalo se u nás jako dělostřelectva pro přímou podporu i lehkého motorisovaného dělostřelectva naloženého. Měl jsem příležitost velet motorisovanému dělostřelectvu naloženému v manévrech, když jsem byl přidělen jezdecké brigádě. Poznatky, které jsem učinil v manévrech, a zkušenosti, kterých jsem nabyl za světové války jako velitel lehké baterie, když jsem byl častěji přidělen různým jezdeckým divisím na východní frontě, shrnuji takto:

a) Užití motorisovaného dělostřelectva naloženého za dnešního způsobu dopravy vyžaduje dobrých cest, nejen kolmých k frontě, nýbrž i rovnoběžných s frontou. Překonávání větších stoupání za deštivého počasí snižuje jeho pochodovou rychlost. Mosty musí být v dobrém stavu.

b) Vozidla jsou příliš široká a na úzkých silnicích zabírají skoro celou šířku silnice pro sebe. Předjíždí-li toto dělostřelectvo jezdecký proud, musí jezdeckto cestu uvolnit a narazí-li pochoduující dělostřelectvo na jiná pochoduující vozidla, je velmi těžko dostat se kupředu. Musí-li se naložené dělostřelectvo na silnici obracet, přerušuje tím na delší dobu veškerý ruch na komunikaci.

c) Za pochodu nemůže motorisované dělostřelectvo následovat těsně za jezdecktem; může za ním následovat jen postupnými posuny, čímž jezdeckto ztrácí možnost okamžité ochrany a podpory dělostřelectké, již bude tak často potřebovat, aby jeho pohyb šel plynule kupředu a aby neutrpělo zbytečných ztrát. Jezdeckto nepotřebuje jako přímé podpory dělostřelectva pohybuujícího se rychle na velké vzdálenosti, nýbrž dělostřelectva, které dovede s ním udržet jeho pochodový ruch, dovede rychle zaujmouti palebné postavení, rychle zahájit palbu za nevyjasněné situace a je hojně vybaveno pojítky.

d) Velitelské družiny, spojovací personál a materiál dělostřelectký pohybují se na dobrých cestách sice velmi rychle, mimo cesty se však dělostřelectký materiál pohybuje — tažen traktory — dosti

rychle a jistě, velitelský aparát, spojovací personál a materiál pak velmi pomalu, poněvadž musí jíti pěšky.

e) Změna palebného postavení trvá pro nakládání a skládání dělostřeleckého materiálu z vozidel déle nežli u baterií s koňským potahem.

f) Přímé zaujetí palebného postavení trvá rovněž déle než u baterií s koňským potahem.

g) Kovové pásy na traktorech způsobují daleko slyšitelný hřmot, takže zaujetí palebného postavení v blízkosti prvních sledů jezdeckta bude nepříteli ihned prozrazeno.

h) Pásy traktorů zmenšují jeho pochodovou rychlost.

c) Poškození silnic nebo mostů znamená vyřadění naložených motorisovaných baterií z akce na delší dobu.

i) Velká vozidla se dají těžko skrýti před leteckým pozorováním. Jsou-li umístěna blízko baterií, prozrazují jejich palebná postavení, jsou-li daleko od baterií, vyžadují zvláštní záštity a jejich vzdálenost od baterií snižuje možnost rychlých přesunů.

Tyto mírové poznatky a zkušenosti ze světové války nutí mne k tomu, abych prohlásil, že se dělostřelectvo naložené v nynějším složení a vybavení nehodí dobře jako dělostřelectvo přímé podpory jezdeckta za války pohybné.

Motorisované dělostřelectvo jezdeckta bylo by jistě velmi výhodné, musilo by však vyhovovati těmto podmínkám:

1. Musí býti tažené, nikoli naložené.

2. Veškerá vozidla musí býti malá a úzká, aby nezatarasovala silnice.

3. Vozidla se musí dobře a spolehlivě pohybovati nejen po silnicích, nýbrž i po polních cestách a mimo ně. To platí nejen pro dopravu dělostřeleckého materiálu, nýbrž i pro vozy velitelské a pro vozy určené k dopravě spojovacího personálu a pojítek.

4. Obsluha musí býti vedena na traktoru nebo na děle.

5. Dělostřelectvo musí býti s to následovati za jezdecktem v každém jeho pochodovém ruchu.

6. Možnost kladení telefonních linek z motorového vozidla za jízdy.

7. Zmenšiti hřmot traktoru.

8. Užití traktoru kolového. Kovové pásy způsobují velký hřmot a zmenšují rychlost traktoru.

9. Vybavení velitelství oddílu a baterií radiovou stanicí umístěnou na motorickém vozidle.

Protože technický pokrok nesplnil doposud všechny uvedené požadavky, byla by žádoucí motorisace jezdeckého dělostřelectva ještě předčasná. Nezbyvá tedy nic jiného nežli zůstatí u dělostřelectva s potahem koňským.

Jezdecké baterie však musí býti velmi pohyblivé, aby vyhovovaly zvláštním požadavkům, kladeným na ně jako na dělostřelectvo jezdeckta.

Kladu-li důraz na pohyblivost, nemyslím tím, že by jezdecké baterie měly jen klusati a cválati, nýbrž mají býti s to následovati jezdeckto v kroku i na špatných cestách za nepříznivého počasí. Zajistiti pohyb na krátkou vzdálenost i terénem mimo cesty a následovati nebo doháněti sledy jezdeckta na silnici v klusu i na několik kilometrů. Tyto na první pohled skromné požadavky vyžadují však dělostřelectva velice pohyblivého, čemuž obyčejně lehké baterie vyhověti nemohou.

Mají-li tedy jezdecké baterie mít tuto pohyblivost, musí především dělový materiál býti lehký, při tom však dostatečně stabilní s žádoucí palebnou účinností. Obsluha nemůže býti dopravována na dělovém materiálu, nýbrž na koních.

Těmto požadavkům by vyhovoval plně náš vhodně adaptovaný horský kanon. Výhody z toho plynoucí by byly ty, že dělo, které již máme, by mohlo býti taženo jen čtyřspřežím, muniční vozy pak šestispřežím. Tím, že by byla volena menší ráže, zmenší se i váha střely a zvětší se množství střeliva dopravovaného týmiž dopravními prostředky.

V závěru shrnuji krátce myšlenky této studie takto:

Odstranění jezdeckta a jeho nahrazení motorisovanými jednotkami je prozatím předčasné, jeho průbojnost a obrannou hodnotu nutno však zvýšiti organickým dělostřelectvem. Žádoucí by bylo, aby toto dělostřelectvo mělo trakci motorickou. Naložené dělostřelectvo se pro přímou podporu jezdeckta nehodí. Technický pokrok nerozřešil doposud uspokojivě problém lehkého dělostřelectva taženého traktorem kolovým. Nutno se proto rozhodnouti pro potah koňský.

Naše jezdecké brigády se skládají ze 3 pluků, musí tedy i dělostřelectvo býti jednotkou trojdílnou. Zvláštní způsob boje jezdeckta vyžaduje ve většině případů úplné decentralisace dělostřelectva pro přímou podporu a podřízení baterií proudům anebo skupinám. Z toho vyplývá nutnost ujasnit si, že taktickou jednotkou jezdeckého dělostřelectva nebude oddíl, nýbrž baterie. Podle toho nutno baterie náležitě vybavit.

S.:

Četba a její úloha v odborné přípravě důstojníka.

Novým francouzským řádem pro pěchotu se nařizuje důstojníkům povinná četba „Revue d'Infanterie“. Kdo zná vysokou úroveň této publikace armády se starou tradicí, její všestranný obsah a detailnost zpracování bohaté intelektuální činnosti francouzského důstojnického sboru čerpané ze zkušenosti, pochopí, jaký další mohutný prostředek odborné přípravy důstojníka se tím uvádí v činnost.

Toto nařízení francouzského řádu neušlo arci pozornosti německé armády. Kritik nového francouzského řádu v „Militär-wochenblatt“ zaznamenal jako pozoruhodnou věc toto obligátní zavedení četby. Ostatně v německé armádě, která má bohaté zkušenosti a je všeobecně uznávána pro svou solidnost ve vědomostech a metodách provádění, jsou celé knihy a návody o tom, jak se má důstojník četbou připravovati.

I u nás je velmi akutní uvažovati o této otázce. Je třeba podnititi k podobné činnosti také náš mladý důstojnický sbor, jehož povinností je hledati horlivě cestu k svému odbornému zdokonalení.

Až dosud se u nás poměrně málo čte, hlavně máme-li na zřeteli vojenskou systematickou četbu široké masy důstojnictva zbraní.

Hlavní štáb, pokud jde o výcvik důstojníků, vydává směrnice, které správně kladou hlavní důraz na výklad a studium našich řádů aplikačními cvičeními v sále nebo v terénu. Naproti tomu tyto směrnice omezovaly počet přednášek co možná na minimum ve snaze, aby se vymýtilo plané teoretisování a aby výcvik šel k prak-